

Alkmaarse terreinmeesters rooien eigen akkertje

Empowerment door eigen machineparkje en zelfontplooiing

Patrick Souvereins trouwfoto werd geschoten op 'zijn' voetbalveld, op 'zijn' sportcomplex, met op de achtergrond de zelfbeplante sportcomplexnaam 'Alcmaria' als versiering tegen de grondwal. Bron: Lucien Kroon Fotografie

Sportbedrijf Alkmaar kent zo onderhand iets heel unieks: het beheert buiten heel veel overdekte sportaccommodaties ook zes grote onoverdekte sportcomplexen (waar meerdere sporten en verenigingen zijn ondergebracht) die ieder een eigen basismachinepark hebben en een vaste terreinmeester. Die rooien dus letterlijk ieder hun eigen akkertje. De autonomie verzelfstandiging van deze terreinmeesters blijkt te leiden tot een verbeterd beheer van de sportvelden. Teamchef Groen en Ttechniek Jos van der Werf: "De jongens verzinnen nu zelf oplossingen in plaats van mij te vragen wat ze moeten doen."

Auteur Karlijn Raats

Peter Souverein, terreinmeester

Sportbedrijf Alkmaar is gebouwd langs de lengte van de Alkmaarse ijsbaan. Vanuit de kantoorruimtes is het net alsof je vanuit een *business lounge* de sportvloer opkijkt. Aan de overkant van de weg ligt een wielerveding. Na een kleine omleiding door Alkmaar tot aan de plaats van bestemming valt op dat er veel sportcomplexen zijn, waarvan twee heel dicht bij elkaar en dat hun omvang groot is. Ze zien er kraaknieuw uit. Jacco Laan, hoofd Technisch Beheer en Onderhoud, knikt bevestigend op de profijtelijke indruk die de Alkmaarse sportfaciliteiten wekken: "Deze gemeente vindt sport en recreatie belangrijk voor een vitale stad."

Autonomie op de sportcomplexen

Mede door de bovengemiddelde geldstroom naar sport en recreatie, maar ook door praktische afwegingen, heeft ieder sportcomplex in Alkmaar al jaren zijn vaste terreinmeesters die beschikken over een eigen machineparkje met een cirkelmaaier, kriebeleg, borstelmachine voor rubber-/zand ingestrooide kunstgrasvelden en gravelvelden, grondbak, onkruidverdelger, bosmaaier, motorzaag, trekker, prikrol, veegmachine, wals, aanhangwagen en werkbank met gereedschap.

Sportveldbeheerders vervullen de rol van conciërge door gebrek aan vrijwilligers

Voeg daaraan toe een keukentje dat dient als rustruimte en een eigen toilet en er is hoegenaamd weinig van te merken dat de wereldeconomie diep door haar hoeven is gegaan. Laan geeft goede redenen op: "Eigen personeel – in totaal hebben we acht terreinmeesters verdeeld over zes sportcomplexen - op een vaste plaats komt hoge kwaliteit ten goede. We beheren ongeveer 50 hectare groen in totaal, waaronder alle sportcomplexen inclusief negen graveltennisbanen, exclusief het AZ stadion. De complexen liggen verspreid en de gemeente heeft altijd gewild dat de terreinmeesters flexibel kunnen handelen naar de wensen van de gebruikers. Dat alles wat, ook onverwacht, moet gebeuren, ook daadwerkelijk gedaan kan worden. Vooral vroeger bracht autonomie op de sportcomplexen voordeel met zich mee: er was uitsluitend telefoon in de

Terreinmeesters en monteurs werken beter samen

kantines en als de terreinmeesters mazzel hadden, konden ze ook daar naar de wc. Ze waren destijds geïsoleerder van elkaar dan nu en samenwerken was daardoor niet goed mogelijk. Maar er is nog steeds voordeel: met de eigen middelen kunnen alle sportveldbeheerders nu snel nog even 'hun' gras maaien als er extra veel bespeling is op een dag, geen enkele terreinmeester hoeft te wachten totdat er een maaimachine vrij komt bij zijn collega. In de centrale opslag staan de machines voor algemeen gebruik: een vertidrain, doorzaaiër, veeg, verticutermachine, kraan, twee grote kiepwagens, twee trekkers, een wals, dieptebe-luchter, drainagespuit, motorpomp, kunstmestver-deler, zandstrooier en een aanhangwagen. Bezanden en doorzaaien doen we zelf, beregenen gaat op de meeste complexen al automatisch. Alleen kilveren en frezen besteden we uit. Niet alleen kwaliteit en verspreiding nopen tot verzelfstandiging, ook het tekort aan vrijwilligers bij de clubs zorgt voor gebrek aan management op de sportcomplexen. De terreinmeesters kruipen hierdoor in de rol van conciërge, zeer tot tevredenheid van de sportcomplexgebruikers. Dagelijks ontvangen de sportveldbeheerders iedereen en reguleren het gebruik van de velden." Hoe zit het met de kosten van deze empowerment? Laan: "We hebben onderzoek gedaan naar

Eigen werkbank

de kosten van uitbesteden en kwamen tot de conclusie dat de uitgaven ongeveer gelijk waren. De inkoop van machines kost initieel meer geld, maar doordat de terreinmeesters tijd hebben om alles zelf te doen, zijn we prijstechnisch en qua kennis voordeliger uit."

Incubatietijd

Laan, een waardige nieuwe loot aan de organisatie sinds een aantal jaren, maakte de frisse wind al mee die Sportbedrijf Alkmaar liet waaien door zijn

beleid. Jos van der Werf, de Teamchef van de acht terreinmeesters in Groen en Techniek, werkt al 33 jaar voor de gemeente Alkmaar. Hij vertelt: "Vroeger hadden we bijna het dubbele aantal terreinmeesters in dienst. Maar we zijn efficiënter gaan werken. Sleutel tot die omslag was de zelfwerkzaamheid van de terreinmeesters. We spoorden hen aan om zelf oplossingen te bedenken en te doen wat hun verstandig leek. Na enkele jaren incubatietijd zien we nu de resultaten: Onderling lossen ze alle klussen en proble-

Eigen machinepark met daarin een basis aan veldbewerkingsapparaten.

men op die zich op 'hun' sportcomplexen voordoet. Vroeger belden ze me op om te vragen of het goed was als ze een sloot gingen uithalen. Nu zou ik zeggen "Doe wat je moet doen om het park in goede speelconditie te houden." Iedere twee weken hebben we een uurtje vergadering hier op kantoor. Dan vertellen zij elkaar en ons over hun ervaringen en bevindingen. Wij vertellen hun tijdens een kop koffie over op handen zijnde projecten en houden hen op de hoogte van de gang van zaken in de rest van Sportbedrijf Alkmaar. Hierdoor voelen ze zich betrokken. Er is ook specialisme in de groep aanwezig: de één weet veel van chemicaliën, de ander over bomen snoeien. Ze leren elkaar dingen bij, en bellen elkaar voor raad. Ook helpen ze elkaar door voor elkaar in te vallen bij ziekte en vakantie. Hieruit blijkt allemaal dat het teamverband snor zit. Maar deze professionalisering had zo'n twee jaar de tijd nodig om er te komen. De jongens moesten in hun nieuwe rol groeien en moesten eraan wennen dat ze de ruimte kregen. Ook waren ze een beetje bang voor nieuwe inzichten en nieuwe werkwijzen. Zo hebben de ecologen binnen de

gemeente de jongens aangespoord om gekapte bomen te laten liggen en om houtrilletjes te maken voor de beestjes in de omgeving. Het duurde even voordat ze van het nut overtuigd waren, maar nu doen ze het allemaal tussen hun werkzaamheden door. Het resultaat van de verzelfstandiging verbluffend: de jongens vermengen hun werk met hun jarenlange ervaring en passie voor groen. Ze nemen initiatieven tot het beplanten van grondwallen, de aanplant van bomen en bemesting. Ze nemen spullen van thuis mee om in te zetten en adviseren ons vanuit hun boerenkennis van vroeger thuis op het land of in het familiebedrijf over adresjes waar we het beste onze spullen kunnen inkopen. Wij van het management zouden eerder aankloppen bij de groothandel. Laatst bracht iemand van huis een karrenvracht aan paardenstront mee. Die jongen bezit paarden en dacht: 'dit kan ik goed gebruiken op mijn werk.' Een ander kwam zelf aan met een heleboel beplanting voor langs het sportveld op zijn complex en tot slot was er iemand die zei dat de stratenmaker niet hoefde te komen omdat hij zelf het outdoor wel zou

betegelen. Die liefde voor het vak zit er bij alle jongens in."

Samenwerken

De terreinmeesters leren naast zelfredzaamheid ook nog altijd samenwerken. Tijdens de vergaderingen delen Van der Werf en Laan hen klussen mee die alleen met meerderen geklaard kunnen worden, zoals bomen kappen of snoeien. Laan: "Daarop storten de heren zich gretig, want onderling contact vinden ze belangrijk. Als je in een groepje met twee trekkers, een takversnipperaar en een wagen alle complexen langsgaat, haal je de jongens van hun eilandje. Zeker in de winter helpen ze elkaar veelvuldig. Deze flexibele inzetbaarheid naast hun zelfstandigheid moedigen we aan." Van der Werf: "Ook het materieel maakt samenwerken gemakkelijk: De maaistellen zijn kleiner en handzamer dan de vorige die we hadden en zijn onderling makkelijk uitwisselbaar. Tijdens de bijeenkomsten wisselen we ook kennis uit over de techniek en de status quo van het materieel. Hierdoor werken de terreinmeesters beter samen met de jongens van

Souverein met zijn zelfgehouden honkbalknuppel en op de achtergrond een houtrilletje dat hij in het kader van ecologisch beheer heeft gemaakt

De keukenwanden zijn opgeleukt met krantenknipsels en playmates

“Een terreinmeester bracht van huis een karrenvracht aan paardenstront mee om te gebruiken op zijn werk”

de techniek. Vroeger lieten de terreinmeesters hun kapotte machine te gemakkelijk achter in de reparatieschuur en liepen ze onverschillig weg. Maar sinds het nieuwe beleid hebben ze inspraak in de aanschaf van het type machines. Ze beschouwen het materieel als 'hun' materieel en dragen er grotere verantwoordelijkheid voor. Nu zeggen ze tegen de technische jongens: 'kom, we kijken er even samen naar. Volgens mij zit er op

die plek wat scheef.' De monteurs zijn ook beter gaan samenwerken met de terreinmeesters en laten hen nu zelf de kleine reparaties uitvoeren, zoals invetten, olie verversen of een lampje verwisselen. De terreinmeesters kunnen zelf de sleutel van het centrale magazijn opvragen en pro-actief te werk gaan. Maar ook zijn er minder storingen aan de machines omdat ze er goed voor zorgen en zelf de reden van storingen willen achterhalen om toekomstige problemen te voorkomen. We nemen ze in tourbeurt ook mee naar beurzen. Daar steken ze ook veel van op en dat vinden ze leuk.”

Al het benodigde keukengeri voor koffie en lunch zijn aanwezig

Terreinmeesteressen

Patrick Souverein is terreinmeester op sportpark Alcmaria Victrix. Souvereins betrokkenheid bij zijn vak en 'zijn' sportcomplex bleek uit het feit dat er een trouwfoto van hem en zijn vrouw werd gemaakt op het hoofdveld van het sportcomplex, met op de achtergrond zijn trots van dat voorjaar: de zelfbeplante grondwal in de gigantische en verwelkomende letters van de naam 'Alcmaria Victrix 1898'.

Souverein laat zijn machinepark en ruimte met werkbank zien en een opgeruimd en kleurrijk keukentje met tafel en stoelen, waarin het aan de muur vergaaf van de playmates. Een humorvol lachje: “Tja, dit sportcomplex heeft ook een aantal terreinmeesteressen.” Op het veld showt hij een boomstam die hij niet teloor liet gaan na een kapopdracht, maar waar hij een levensgrote honkbalknuppel uit zaagde om het aanliggende honk- en softbalveld te sieren. Het geheel wekt de indruk dat deze sportveldbeheerder kleur heeft. En plezier in wat hij doet, hetgeen bevestigt wat Laan en Van der Werf eerder opmerkten. Souverein: “Ik vind de allesomvattendheid en variatie van mijn werk het leukst. Bovendien heb je geen ogen in je rug prikken van het management. Ik open iedere ochtend het terreincomplex, repareer op maandag alle speelschade, maai op dinsdag en soms ook op woensdag de velden en op donderdag het onderhoud van de kunstgrasvelden. Met het poetsen van het hockey waterveld en de drie zandingestrooide hockeyvelden ben ik wel de hele dag bezig. De rest van de week ben ik weer bezig met maaien. Dit zijn de vaste werkzaamheden. Daar omheen verzorg ik de kleine dingen op het terrein en doe ook aan ecologisch beheer. Verderop op het terrein heb ik houtrillen gemaakt. Ik voel me niet alleen, want ik werk geregeld samen met mijn collega's op de andere sportcomplexen. Vaak bezoeken we elkaar om samen te eten.” Weloverwogen en tevreden sluit Souverein de rondleiding af: “Ik heb niet veel meer te wensen, omdat ik eigenlijk alles al heb.”